

**ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR HET MILIEUEFFECTRAPPORT
OMNISPORTCENTRUM "DE VOORWAARTS" TE APELDOORN**

13 JUNI 2001

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. DOEL EN BESLUITVORMING.....	3
3.1 Doel en achtergrond van de voorgenomen activiteit.....	3
3.2 Locatiekeuze.....	3
3.3 Besluitvorming.....	4
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	4
4.1 Alternatieven en varianten en meest milieuvriendelijke alternatief.....	7
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	8
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	10
7. LEEMTEN IN INFORMATIE.....	11
8. EVALUATIEPROGRAMMA.....	11
9. VORM EN PRESENTATIE.....	11
10. SAMENVATTING VAN HET MER.....	12

1. INLEIDING

Het College van Burgemeester & Wethouders van Apeldoorn, in de rol van initiatiefnemer, wil een Omnisportcentrum op de locatie De Voorwaarts te Apeldoorn realiseren. Het voornemen bestaat uit:

1) Sportvoorzieningen:

- het Omnisportcentrum bestaande uit twee hallen, één ten behoeve van indoorwielrennen en indooratletiek en één ten behoeve van volleybal en nog andere vormen van binnensport, met de daarbij horende nevenruimten. Bovendien zal het Omnisportcentrum geschikt zijn voor concerten, beurzen en andere niet aan sport gerelateerde evenementen;
- voorzieningen behorende bij het thema sport en recreatie, zoals een natuurrij- en skeelerbaan.

2) Een megabioscoop.

3) Commerciële functies:

- kantoren met parkeren op eigen terrein;
- overige commerciële functies, waaronder voorzieningen behorend bij sport, zoals sportwinkels, een fitnesscenter, sportmedische voorzieningen en horeca.

4) Een plein, dat valt te gebruiken voor meerdere functies zoals bijvoorbeeld voor een circus of een kermis.

5) Het parkeren, dit zal deels in gebouwde parkeervoorzieningen, deel in de openlucht plaatsvinden.

Bij brief van 6 april 2001¹ is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het milieueffectrapport. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in Weekend Totaal van 6 april 2001².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie adviseert in het MER met name in te gaan op:

Verkeer en vervoer

De ontsluiting van het plangebied; de verkeersafwikkeling; de bepaling van de omvang van de parkeervoorzieningen; alsmede de mogelijkheden om het gebruik van vooral de fiets maar ook het collectief vervoer en lopen te maximaliseren, alsmede het gebruik van de auto te beheersen.

Cumulatie van (geluids)effecten

De cumulatie van (geluids)effecten die veroorzaakt kunnen worden door de verschillende onderdelen van het plan (inclusief de openlucht activiteiten) en vooral ook de effecten die veroorzaakt kunnen worden doordat de voorzieningen – met name het Omnisportcentrum – voor andere (geluidproducerende)activiteiten gebruikt gaan worden.

Samenhang en afstemming

De functionele, ruimtelijke en temporele⁵ samenhang, alsmede de afstemming tussen het voornemen (sportvoorzieningen, megabioscoop, commerciële functies, een plein en parkeervoorzieningen) en de andere relevante activiteiten in het gebied (zoals de Americahal, vijf voetbalvelden, een clubgebouw en een sporthal van WSV en een vestiging van Intratuin). Daarbij rekening houdend met het landschappelijk streefbeeld van de 'groene wig'.

MMA

Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) is die combinatie van de varianten uit de sectorale benadering die leidt tot de beste resultaten voor het geheel van de relevante milieueffecten. Er dient in het MER een MMA te worden uitgewerkt waarbij onder andere wordt uitgegaan van:

- een verkeerssituatie waarbij maximaal wordt ingezet op lopen, fietsen en openbaar vervoer, alsmede beheersing van het gebruik van de auto;
- een maximaal gebruik van de huidige landschappelijke structuren en het karakter van de groene wig;
- een gelijkblijvende grondwaterstand;
- minimalisatie van de milieueffecten, met name de geluidhinder.

Daar waar afgeweken zal worden van het MMA, dient het voorkeursalternatief in de vorm van zogenaamde terugvalopties geformuleerd te worden.

Samenvatting

Tevens dient het MER te worden voorzien van een samenvatting, die naast een publieksfunctie vooral goed valt te gebruiken voor de bestuurlijke besluitvorming. Daarom moeten de belangrijkste milieugevolgen per alternatief worden weergegeven, alsmede de maatregelen om die milieugevolgen te minimaliseren en de effectiviteit van die maatregelen. Het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) dient in de samenvatting te worden weergegeven evenals het voorkeursalternatief. De verschillen tussen het MMA en het voorkeursalternatief moeten daarbij duidelijk naar voren worden gebracht.

⁵ Afstemming van aanvangs- en sluitingstijden en data van evenementen en (grootschalige) activiteiten.

3. DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Doel en achtergrond van de voorgenomen activiteit

De aanleiding en de ontwikkelingen die tot het initiatief hebben geleid moeten worden beschreven. In het MER dient ingegaan te worden op de behoefte aan een Omnisportcentrum, een megabioscoop, de verschillende commerciële functies en het gebruik van het plein. Geef aan wat het verzorgingsgebied van de verschillende activiteitsonderdelen is. Indien voor de onderbouwing van marktontwikkelingen en prognoses gebruik wordt gemaakt van gegevens van soortgelijke activiteiten in binnen- of buitenland, dient te worden aangegeven in hoeverre de onderhavige situatie daarmee vergelijkbaar is.

Geef een concrete en duidelijke omschrijving van het doel. Het doel moet zodanig worden beschreven, dat het kan dienen voor de afbakening van te beschrijven alternatieven.

Ten aanzien van de belangrijkste milieu- en in het bijzonder de verkeersaspecten, dient het MER in te gaan op de doelstellingen die de initiatiefnemer zichzelf stelt om alle vormen van milieubelasting (vervuiling en hinder) zoveel mogelijk te beperken.

Met het oog op het volwaardig meewegen van het milieubelang in de besluitvorming moet aangegeven worden welke ruimte de gestelde doelen laten voor het ontwikkelen van alternatieven die gunstig zijn voor het milieu.

3.2 Locatiekeuze

De Startnotitie geeft kort weer hoe de gemeente Apeldoorn tot de locatie De Voorwaarts is gekomen. Veel van deze informatie is bruikbaar voor het MER. In het MER dienen vooral de milieuargumenten voor en tegen de locaties weergegeven te worden. In ieder geval dienen de (milieu)argumenten, op basis van zoveel mogelijk verifieerbare informatie, genoemd te worden die geleid hebben tot de voorliggende locatiekeuze.

Het MER zou daarbij moeten aangeven of met een intensiever ruimtegebruik wellicht meer locaties aan het omvangcriterium zouden voldoen. Maar ook of er andere locaties in beeld komen als het kosten criterium niet zou zijn samen gevoegd met de vraag of wordt voldaan aan het provinciaal beleid. Daarom dient in het MER de eerste selectie van locaties gedeeltelijk herhaald te worden, door namelijk kolom 2 en 3 om te wisselen uit de tabel op pagina 13 (Eerste selectie van locaties). Op die manier is beter zichtbaar of nu mogelijk zeer goed bereikbare en toegankelijke locaties zijn afgevallen enkel om reden dat het niet in het provinciaal beleid past, dan wel te duur zou zijn of te veel tijd zou nemen.

3.3 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, parkeerbeleid, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar beleidsnota's, (ontwerp-)plannen (bijvoorbeeld het streekplan) en (milieu)wetgeving, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het studiegebied gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen (zoals ecologische verbindingzones of bijzondere natuurgebieden). Tevens moet beschreven worden welke maatstaven voor de afweging van alternatiever⁶ (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het milieubeleid worden ontleend.

Een punt van aandacht vormt het element "kantoren" in de plannen. Dit strookt vanwege de huidige bereikbaarheidskenmerken van de locatie onvoldoende met het vigerende locatiebeleid⁷. In het MER dient aangegeven te worden in hoeverre het wel overeenkomt met de bedoeling van het 'nieuwe locatiebeleid' uit de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening 2000 - 2020.

Het MER dient aan te geven dat het wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan door de gemeenteraad van Apeldoorn. Beschrijf volgens welke procedure en welk tijdpad het besluit omtrent de wijziging van het bestemmingsplan genomen wordt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. De omschrijving van de voorgenomen activiteit omvat het ontwerp, de bouw, het beheer en het gebruik van de sportvoorzieningen, de megabioscoop, de verschillende commerciële functies, het plein en de parkeervoorzieningen alsmede de overige aanvullende en ondersteunende voorzieningen. Gezien de aard van het voornemen zijn de verkeers- en vervoersaspecten van overheersend belang. Afhankelijk van de aard en frequentie van de openlucht activiteiten en andere – substituerende – activiteiten in het Omnisportcentrum kan ook daardoor geluidhinder ontstaan.

⁶ Zie ook de hoofdstukken 4 en 6 van dit advies.

⁷ Het ABC-beleid uit de Vinex.

De Commissie adviseert in het MER duidelijk aan te geven op welke wijze de voorgenomen activiteit ruimtelijk/functioneel en temporee⁸ wordt afgestemd op de overige activiteiten in de nabije omgeving zoals de Americahal, de vijf voetbalvelden, een clubgebouw en een sporthal van WSV en de vestiging van Intratuin. De Commissie adviseert de ligging van de verschillende activiteiten c.q. functies goed te motiveren.

Bezoekersaantallen

Aangezien verkeer en vervoer tot de belangrijkste milieueffecten van het voor-nemen leiden, is een raming van het verwachte aantal bezoekers van groot belang, inclusief een berekening van de maximumcapaciteit⁹ per onderdeel. Daarbij dient aan de volgende punten in het bijzonder aandacht te worden geschonken:

- Er dient een vergelijking in gebruikersaantallen met overeenkomstige voorzieningen te worden gemaakt.
- Voor elk van de onderdelen van het voornemen moet worden aangegeven hoe de verdeling van het aantal bezoekers over de dag, de week en per seizoen zal zijn. Indien er een duidelijke fasering in de uitvoering van de plannen aanwezig zal zijn, moet de verdeling voor elk van de fasen apart worden aangegeven. Ook de waarschijnlijke herkomst van de bezoekers dient per onderdeel beschreven te worden.
- Er dient te worden bezien tot welke totale aantallen dit leidt en met welke frequentie een topdrukte – ook door samenloop van activiteiten - zal ontstaan. Een worstcase van verschillende, gelijktijdige, grote activiteiten – bijvoorbeeld rond de Kerst: het inkopen van kerstbomen en andere groen-producten bij Intratuin, funshoppen bij de meubelboulevard, een kerstmarkt op het plein, enkele grote (sport)activiteiten in de indoorhallen, en bezoekers voor de kerstfilms in de megabioscoop – dient in het MER uitgewerkt te worden. Daarnaast dient een gemiddeld bezoekersaantal berekend te worden. Dit alles is mede van belang voor de parkeerdruk en de verkeersdrukte.
- Uit de verdeling in de tijd moet worden afgeleid wat het maatgevende aantal bezoekers is voor de verkeersberekeningen. Daarbij moet tevens worden bezien in hoeverre deze hoge aantallen samenvallen met gebruikerspieken van voorzieningen en invalswegen van de stad in het plangebied.
- Uit de bezoekersaantallen en -verdeling moet kunnen worden afgeleid hoeveel verkeersbewegingen er na 23.00 uur zullen plaatsvinden, dit vooral met het oog op de berekening van de geluidhinder.

Verkeer en vervoer

Het MER dient inzicht te geven in de door het plan te veroorzaken verkeers- en vervoersstromen in samenhang met de in de toekomst te verwachten hoeveelheid verkeer in de omgeving. Voor de geluidsberekeningen is een toe- of afname van minder dan ca. 25% niet relevant. Dit percentage komt overeen met een verandering in het geluid van minder dan 1 dB(A). Voor wegen en kruispunten die bijna vol belast zijn kunnen kleinere toenames dan 25%

⁸ Afstemming van aanvangs- en sluitingstijden en data van evenementen en (grootschalige) activiteiten.

⁹ Dat is de technische capaciteit gecorrigeerd door ervaringscijfers dan wel reële inschattingcijfers.

aanleiding tot congestie geven. Indien dat het geval zou kunnen zijn moeten ook deze kleinere toenames worden meegenomen in het MER.

De volgende punten dienen in het MER aan de orde te komen:

- de vervoerwijze van bezoekers aan De Voorwaarts alsmede de verdeling daarover: auto (inclusief de verwachte gemiddelde bezettingen per auto), fiets, lopen, openbaar vervoer, touringcar;
- de voorzieningen voor het autoverkeer: capaciteit en intensiteit van toelidende wegen en kruispunten, zowel vanuit de stad als vanuit de regio, op relevante tijdstippen (zie bezoekersaantallen); omvang van de parkeervoorzieningen gerelateerd aan de vraag daarnaar; alsmede de wijze waarop parkeeroverlast in de omgeving voorkomen zal worden;
- de invloed van veranderingen in de capaciteit van wegen op het gebruik ervan (aanzuigende werking);
- de voorzieningen voor het openbaar vervoer: loopafstanden en looproutes naar de haltes van stads- en streekbussen en eventueel de nieuwe light railhalte tot de verschillende ingangen; frequentie openbaar vervoer; verbindingen (snelheid, aansluitingen, frequentie en geplande bedieningsduur) tussen de ingangen en het Intercitystation Apeldoorn en de mogelijkheden van vervoer in relatie met de sluitingstijd van het complex; de mogelijkheden voor een transferium;
- de voorzieningen voor touringcars;
- de voorzieningen voor fietsverkeer en bezoekers te voet: routing en ligging en omvang van fietsenstallingen;
- de wijze waarop de verkeersprognoses tot stand zijn gekomen. Indien een verkeers- en vervoermodel is gebruikt dient in een bijlage een verantwoording van de rekenmethodiek te worden opgenomen.

Duurzaamheid

Er dient in het MER ingegaan te worden op de mogelijkheden voor duurzaam bouwen, intensief of meervoudig ruimtegebruik, inzet van duurzame energie¹⁰ en warmte-krachtkoppeling, samenwerking op het gebied van energie-, afval- en vervoersmanagement en flexibiliteit (vallen de gebouwen ten dele of geheel voor andere activiteiten – nu en in de toekomst – te gebruiken).

Grondwater

In het MER dient aangegeven te worden of het grondwaterpeil verlaagd moet worden om de verschillende activiteiten te kunnen realiseren. De consequenties voor het waterbeheer dienen beschreven te worden. Tevens dient de omvang van het verhard oppervlakte beschreven en berekend te worden en dient te worden aangegeven wat er met (overtollig) hemelwater zal gebeuren.

Sociale veiligheid

In het MER dienen de maatregelen ter bevordering van de sociale veiligheid rondom de verschillende activiteiten en voorzieningen, op en naar de parkeerplaatsen en haltes voor openbaar vervoer en op de fietspaden aangegeven te worden.

¹⁰ In het bijzonder dient hierbij aandacht besteed te worden aan bijvoorbeeld de mogelijke inzet van zonne-energie of de opslag van energie in de bodem.

Externe veiligheid

Er dient in het MER een veiligheidsanalyse gemaakt te worden, waarbij in het bijzonder aandacht besteed dient te worden aan calamiteiten.

Preventie en mitigatie

Tot slot, dienen in het MER de mitigerende maatregelen te worden beschreven die genomen zullen en/of kunnen worden om de vervuiling en hinder – de gevolgen voor het milieu – te beperken.

4.1 Alternatieven en varianten en meest milieuvriendelijke alternatief

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Om te komen tot een beoordeling van de milieueffecten van het uiteindelijk gekozen alternatief moet inzichtelijk gemaakt worden hoe bij de sectorale benaderingen stapsgewijs gekomen is tot die variant die vanuit de gekozen invalshoek het beste scoort ten aanzien van de relevante milieueffecten. De Commissie beveelt aan om de effecten per stap/variant zoveel als mogelijk is te kwantificeren.

Vervolgens dient aangetoond te worden dat het uiteindelijk gekozen voorkeursalternatief beschouwd kan worden als het MMA. Dit houdt in dat aangegeven dient te worden dat is uitgegaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Er dient aangegeven te worden welke wijzigingen in het bestaande Masterplan noodzakelijk zijn om te komen tot het MMA. Het MMA is die combinatie van de varianten uit de sectorale benadering die leidt tot de beste resultaten voor het geheel van de relevante milieueffecten.

In het MMA dient onder andere uitgegaan te worden van:

- een verkeerssituatie waarbij maximaal wordt ingezet op lopen, fietsen en openbaar vervoer, alsmede beheersing van het gebruik van de auto¹¹;
- een maximaal gebruik van de huidige landschappelijke structuren en het karakter van de groene wig¹²;
- een gelijkblijvende grondwaterstand;
- minimalisatie van de negatieve milieueffecten, met name de geluidhinder.

Beschreven moet daarbij worden welke technieken, middelen en (mitigerende) maatregelen daartoe zullen worden ingezet.

¹¹ Door bijvoorbeeld centraal parkeren langs de Laan van Erica, voldoende hoge parkeertarieven en dit te combineren met een overigens autovrije inrichting van het terrein.

¹² Een zodanige verhouding en vermenging van groen en bebouwd/verhard oppervlak dat het nieuw te ontwikkelen gebied aansluit bij het parkachtige karakter van het naastgelegen gebied. Een dergelijke karakteristiek past in het door de gemeente geformuleerde streefbeeld van de 'groene wig' waarvan de locatie Voorwaarts deel uitmaakt.

5. **BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling, te worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat het voornemen wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Zo nodig – indien er nog onzekerheid bestaat over nieuwe ontwikkelingen waarvan de besluitvorming nog niet in gang is gezet of niet is afgerond – kan dit aangevuld worden met de potentiële autonome ontwikkeling.

Het studiegebied moet op kaart worden aangegeven en omvat, voor zover daar effecten van de voorgenomen activiteit kunnen gaan optreden, twee schaalniveaus; een regionale schaal (het invloedsgebied van de verschillende onderdelen van het voornemen) en een lokale schaal (de directe omgeving van de voorgenomen activiteit). Bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de ontwikkelingen daarvan moet in het MER met name aandacht worden besteed aan verkeersgerelateerde aspecten:

- luchtkwaliteit: de achtergrondniveaus luchtverontreiniging op leefniveau dienen bepaald te worden. Voor verschillende plaatsen gelden specifieke parameters: NOx en fijn stof voor de aan- en afvoerwegen en benzeen voor de (overdekte) parkeergelegenheden;
- geluid: het wegverkeerslawaai op de relevante wegvakken in de bestaande en de toekomstige situatie en de geluidsniveaus bij relevante geluidsgevoelige bestemmingen (per relevante periode) dient beschreven te worden.

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- expliciet dient te worden ingegaan op cumulatie van effecten als gevolg van samenloop van bezoek aan de verschillende activiteiten in het plangebied en het studiegebied;
- bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten moet een gevoeligheidsanalyse worden uitgevoerd;
- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld;
- de manier waarop de gevolgen voor het milieu zijn bepaald, dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- bij de beschrijving dienen de gevolgen van de aanlegfase en de gebruiksfase te worden betrokken.

Geluidhinder

a. Verkeer

Geef aan wat de geluidbelasting is ten gevolge van de toename van het verkeer ten opzichte van de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkeling en waar deze hinder wordt veroorzaakt. Volg hierbij de wijze van berekenen en toetsen van de Wet geluidhinder¹³ en ga uit van de in hoofdstuk 4 berekende en beredeneerde relevante situatie(s). Geef aan op welke wijze de gemeente Apeldoorn het MIG¹⁴ zal invullen en in hoeverre dit gevolgen zal hebben voor de situatie in de omgeving van het Omnisportcentrum.

b. Installaties

Geef aan wat de geluidsproductie is van de koelinstallaties van het complex.

c. Uitstraling van het gebouw

In het MER dient aangegeven te worden wat de geluidsuitstraling van het gebouw zal zijn bij gebruik van het complex voor de verschillende (ook incidentele en niet-reguliere) activiteiten, zowel overdag, 's avonds als 's nachts.

d. Openluchtmanifestaties

De geluidhinder van de plannen voor gebruik van het plein voor festiviteiten in de open lucht en de hinder van de reguliere activiteiten kunnen geluidhinder opleveren voor de omliggende woonwijken¹⁵.

e. Geluidhinder van bezoekers

Op welke momenten van de dag/avond zullen de grootste aantallen bezoekers zich verplaatsen? Welke geluidgevolgen zal dit hebben voor de omgeving? Hoe zal de situatie vooral 's avonds laat kunnen zijn, zowel op de relevante wegen als rondom de openlucht parkeerplaatsen¹⁶?

Geef voor de verschillende hinderbronnen aan gedurende welke tijd en periode er sprake is van overlast en door hoeveel personen en in welke gebied deze wordt ondervonden.

Luchtverontreiniging

In het MER dient de luchtkwaliteit langs de belangrijkste aan- en toevoerwegen nabij het plangebied te worden beschreven aan de hand van de concentraties NO_x en fijn stof. Bij de beschrijving dient rekening te worden gehouden met de voor deze stoffen relevante tijdsperioden. Ga ook in op de effecten ten gevolge van parkeren in de parkeergarages en in de directe omgeving aan de hand van de concentraties benzeen.

Omgevingskwaliteit

Er dient in het MER inzichtelijk te worden gemaakt hoe de voorgestelde bebouwing en ruimtelijk opbouw (verdeling bouwvolumes, de toegangen) gevolgen heeft voor de in de nabijheid gelegen stadsdelen.

¹³ Voor de berekening van geluidsafschermende voorzieningen mag aftrek op grond van art. 103 van de Wet geluidhinder worden toegepast, bijvoorbeeld omdat verwacht mag worden dat motorvoertuigen in de toekomst stiller zullen worden. Bij de bepaling van het aantal gehinderden en het akoestisch ruimtebeslag mag geen rekening gehouden worden met aftrek op grond van art. 103, want in het MER moeten de **werkelijke gevolgen** in beeld gebracht worden.

¹⁴ MIG = Modernisering Instrumentarium Geluidhinder.

¹⁵ Zie bijlage 4, inspraakreactie 3 met betrekking tot de punten 4 (verkeer) en 5 (leefbaarheid) en inspraakreactie 4 ten aanzien van de relaties die gelegd worden met de woonwijken.

¹⁶ Het dichtslaan van portieren blijkt 's nachts een grote bron van hinder te kunnen zijn.

Het mogelijk optreden van lichthinder dient in het MER beschreven te worden, zowel de schaduweffecten van hoge bebouwing, de weerkaatsing van zonlicht in ramen, als de uitstraling van licht door de gebouwen en de (gevel)reclames.

Geef de mogelijkheden aan om via openbare recreatieve routes door het gebied heen te steken, met name in relatie met de routes vanuit de stad naar het buitengebied. Door middel van welke maatregelen zal de sociale veiligheid langs deze routes vergroot worden?

Tevens dient er aandacht te worden geschonken aan de (mogelijke) parkeerhinder (waarschijnlijke plaatsen, omvang, frequentie, maatregelen) alsmede sluipverkeer (mogelijke routes, intensiteit, maatregelen).

Flora en fauna

Geef een beschrijving van de huidige kwaliteiten en kwantiteiten ten aanzien van de flora en fauna in het plangebied. Komen er Rode Lijstsoorten of andere bijzondere beschermde planten of dieren voor in het plangebied en zo ja, welke? Wat zullen de gevolgen zijn van de voorgenomen activiteiten op de momenteel in het plangebied voorkomende soorten?

Cultuurhistorie en archeologie

In het MER dient te worden beschreven welke patronen en elementen van cultuurhistorische waarde in het gebied aanwezig zijn en hoe daar in de toekomstige inrichting mee kan worden omgegaan. Tevens moet worden aangegeven of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn.

(Grond)water

In het MER dient beschreven te worden wat gevolgen zullen zijn van de voorgenomen activiteit voor de grondwaterstand en welke gevolgen dit kan hebben.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De *onderscheidende* milieueffecten van de voorgenomen activiteit en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) moeten onderling én met de referentie(s) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en het MMA verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente Apeldoorn moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat de gemeente in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in informatie en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische (straat)namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA);
- de vergelijking van de alternatieven/varianten en de argumenten voor de selectie van het meest milieuvriendelijke alternatief;
- belangrijke leemten in kennis.